

פרשת "ויקרא"

כינוור דוד

ע"ש דוד שלמה בן ריבת ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

מס' 46

פרשת בהר - פשט מפי הרב

"שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך ואספת את תבואתה" (כ"ה ג')

"ובשנה השביעית שנת שבתון יהיה לארץ שבת לה', שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור" (כ"ה ד')

"את ספיח וכו' שנת שבתון יהיה לארץ" (כ"ה ה')

כאן מובא דיני שמיטה שהיא בשנה השביעית, שש שנים תזרע שדך וכו', ובשנה השביעית **הארץ** צריכה לנוח, וכנגד זה ששת ימי השבוע האדם עושה מלאכה וביום שביעי שבת צריך **האדם** לשבות ממלאכה, וכמו-כן ה' יתברך ברא את העולם בששת ימים ובשביעית שהיא שבת "וינח ביום השביעי".

בכל עניין שביתת האדם ביום השבת או שביתת הקרקע בשנה שביעית היא ניסיון באמונה וביטחון. שאם האדם מבין שכל מה שיש לו בעולם הכל של הקב"ה וגם מה שהוא עושה מלאכה בכל השבוע אינו מרוויח מכוחו כמו שכתוב "תעשה מלאכה" (אות ת' של תעשה בצירה) ולא "תעשה מלאכה" (אות ת' של תעשה בפתח), דהיינו שנעשית מאליה.

ולכן כשמגיע יום השבת האדם יכול לשבות ממלאכתו כיוון שמבין שכל פרנסתו מה' יתברך ויותר מזה, כל הברכה של כל הששה ימים שעוסק במלאכתו היא בזכות השבת, שנאמר: "לכו ונלכה לקראת שבת כי היא מקור הברכה" לכל ימות השבוע.

וכן לעניין שמיטה, שש שנים אדם עובד את הקרקע ומוציא פירות ומוכרן ומתפרנס, וכאן צריך לעמוד בניסיון, כיוון שצריך להפקיר את השדה ואינו יכול לעסוק בקרקע. וכן אינו יכול להסתחר בפירותיו והוא ניסיון קשה.

אבל התורה מבטיחה שאם יקיים דיני שמיטה יהיה לו ברכה "ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע וישבתם לבטח עליה" (כ"ה יט'). "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית, הן לא תזרע ולא נאסוף את תבואתינו" (כ"ה כ').

"וציוויתי את ברכתי לכם בשנה השישית ועשת את התבואה לשלוש השנים (רש"י וקצת השישית מניסן עד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית שיזרעו בשמינית בחשוון ויקצרו בניסן).

וכאן רואים את ברכת ה' שהשומר שמיטה זוכה לברכה לשלוש שנים, וזהו עניין הביטחון והיפך הביטחון זה הדאגה, במילה דאגה יש את כל האותיות מאות א' עד אות ה' למעט אות ב', שהיא רמז לביטחון, שהסיבה שהאדם מודאג כיוון שחסר לו ביטחון.

בברכת שבת שלום
הרב אורי פולק שליט"א

שיעורי תורה לגברים

יום ראשון 19:30
מבשרת ציון, ביהכ"נ עין חמד

יום שני 17:30 – לפני מנחה
גבעת זאב, ביהכ"נ רח' שבט בנימין

יום שלישי 21:30
הר חומה, רח' שמעון בן חמו 26

יום רביעי 21:00
רח' הלולב 43 ג. זאב מש' עזריה

יום חמישי
21:00 שיעור – הבן איש חי
רח' האייל 37 ירושלים

יום שבת 14:30
גבעת זאב, ביהכ"נ רח' שבט בנימין

הקדשת העלון

הרוצה להקדיש את העלון לעילוי נשמת, רפואה, זיווג הגון, לפרנסה וכיו"ב וכן הרוצה לתרום לפעילות הרב פולק שליט"א יש לפנות לטל' 050-2057937 אפשרות לעשות פדיון נפש לחולים ע"י הרב.

לאני השבת:

רמז - בעל הטורים

- א. בהר סיני- סמך מקלל לבהר סיני, לפי שבסיני שמעו "לא תשא" ונזדעזע כל העולם וזה שמע ולא נזהר. ועוד כדאיתא בקידושין שם בן ארבע אותיות חכמים מוסרים אותו לתלמידיהם פעם אחת בשבוע לכך סמך לו שמיטה.
- ב. בחדש השבעי- חסר אות יוד, כלומר ששבע במצוות.
- ג. תעבירו שופר בכל- ר"ת שבת. לומר דווקא תקיעת יובל שהוא בב"ד דוחה שבת.
- ד. דרור (בגמ' 410)- עולה כמניין ת"י רמז כמניין דרור שנים היו דרורים בארץ משנבנה הבית.
- ה. ספיחיה- ב' דין ואידך תשטוף ספיחיה עפר ארץ, והיינו דאיתא בתוספתא בשביעית פורץ אדם כרמו וסותר גדרו, והיינו דכתיב אבנים שחקו מים תשטוף ספיחיה עפר ארץ. שאפילו אם יש לו גדר אבנים ישחקנו, ואף אם בא על שדה שטף מים לא יגדור אותה.
- ו. נזיריה- ב' במסורה דין ואידך נזיריה משלג רמז סחור סחור אומרים לנזירא לכרמא לא תקרב. זכו נזיריה שלא תבצרו את נזיריה. ע' שמיטות ויבולות ביטלו ישראל בארץ וכנגדם גלו ע' שנה, זה הוא וטמאה שבועים כנדתה. שבעים כתיב חסר וכתוב בתריה כנדתה ע"כ היו כנדה דכתיב סביביו צריו היתה ירושלים לנדה ביניהם כמניין נדה דיום א' של שנה האחרון חשוב שנה.
- ז. אל תונו איש את אחיו- וסמך ליה במספר לו' לן דבר שבמדה ושבמשקל אין בו אונאה.

רמז - ספירת העומר

מידת השבוע: הוד (שבוע חמישי)

צדיק המרכבה למידה: אהרון הכהן איבר המרכבה למידה: שוק שמאל

הגדרת המידה: הודיה- להודות לה'. לימוד משנה בפרט. גם אהבת שלום, רדיפת שלום, אהבת הבריות וקרובן לתורה. הערה: מובא בזוה"ק ששערי מעלה פתוחים עד סוף שבוע זה. ולכן החכם עיניו בראשו לדעת את אשר לפניו. **עבודה עיקרית:** שנאת הבריות, שנאת חיים.

יום לעומר	מידה פרטית	מידה ממ"ח קנייני התורה	הנהגה הפרטית ליום
כ"ט	חסד	אהוב	יעשה חסדים אפילו אם יקבל בזיונות על ידי זה, וירדוף אחר השלום
ל'	גבורה	אוהב את המקום	יתגבר על כל הפרעות להודות לה', כגון מצוות אנשים מלומדה. עצלות
ל"א	תפארת	אוהב את הבריות	יכוון בלימודו להרבות שלום ולפאר את התורה, ויודה לה' ברוב הדר
ל"ב	נצח	אוהב את התוכחות	ילמד בשלמות- לדעת מקור דברי התורה שבעל פה בתורה שבכתב
ל"ג	הוד	אוהב את המישרים	יודה לה' שזכה להודות לפניו ולקיים מצוות, ושיגלה את תורת הנסתר
ל"ד	יסוד	מתרחק מן הכבוד	יודה לה' ברבים שאחרים גם יודו לה', יקדש דיבורו להודות בקדושה
ל"ה	מלכות	לא מגיס לבו בתלמוד	יתפלל על השלום, ושיתגלה כבוד הקב"ה בעולם, ושיזכה לתשבע"פ

הדגשות מיוחדות: לכבד לומדי תורה, להזהר מרכילות, לרוץ רק לטוב ולדבר מצווה, לרדוף לבקש לשים ולהרבות שלום. (וספרתם לכם)

עפ"י הדרש מדרש רבה

וכי ימוך אחיך הה"ד (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטוהו ה' אבא בר ירמיה בשם רבי מאיר אמר זה שממליך יצר טוב על יצר הרע איסי אמר זה שנותן פרוטה לעני רבי יוחנן אמר זה שקובר מת מצוה רבנן אמרי זה שמבריח עצמו מן העריצים רב הונא אמר זה שמבקר את החולה דאמר רב הונא כל מי שמבקר את החולה פוחתים לו אחד מששים בחוליו אותיביה לרב הונא אם כן יעלו ששים וירד עמהם לשוק אמר להם ששים ובלבד שיהו אוהבין אותו כנפשו אף על פי כן מרויחין לו על דעתיה דאבא בר ר' ירמיה דאמר בשם רבי מאיר זה שממליך יצר טוב על יצר הרע דכתיב (שם) ה' ישמרנו מיצר הרע על דעתיה דאיסי דאמר זה שנותן פרוטה לעני דכתיב (שם) ויחייהו על דעתיה דר' יוחנן דאמר זה שקובר מת מצוה דכתיב (שם) יאושר בארץ על דעתיהו דרבנן דאמרי זה שמבריח עצמו מן העריצים דכתיב (שם) ואל תתנהו בנפש אויביו על דעתיה דרב הונא דאמר זה שמבקר את החולה דכתיב (שם) ה' יסעדנו על ערש דוי אמר ר' יונה אשרי נותן לדל אין כתיב כאן אלא אשרי משכיל אל דל הוי מסתכל בו היאך לזכות עמו ר' יונה בשעה שרואה בן גדולים שירד מנכסיו והוא מתבייש ליקח היה הולך אצלו ואומר לו בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה במדינת הים הא לך חפץ זה לכשאתה מתרווח את נותנו לי ובשעה שנותנו לו היה אומר לו מתנה לך נתתיו ר' לוי בשם ר' חמא בר רבי חנינא א' כ"ב פעמים כתיב אשרי ומכלם לא נטול אפוכי אלא זה ומאי אפוכי נטל (שם) ביום רעה ימלטוהו ה' לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך אחיך :

ד"א וכי ימוך אחיך עמך הה"ד (משלי יט) מלוה ה' חונן דל אר"א כתיב נותן לחם לכל בשר בא זה וחטף לו את המצוה אמר הקב"ה עלי לשלם לו גמולו הה"ד (שם) וגמולו ישלם לו ר' תנחומא אמר לה בשם ר' חייא בר אבא ר' נחמן אמר לה בשם ר' יודן בר"ש ורבנן בשם רשב"ל אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכול דרכו של לווה להיות עבד למלוה הה"ד (שם כב) ועבד לווה לאיש מלוה ר' פנחס בשם ר' ראובן אמר כל מי שנותן פרוטה לעני הקדוש ברוך הוא נותן לו פרוטות וכי פרוטה נותן לו והלא לא נותן לו אלא נפשו הא כיצד היתה ככר ב' פרוטות ועני עומד בשוק ואין בידו אלא תשעה ובא אחד ונתן לו פרוטה ונטל ככר ואכלה ושבת נפשו עליו אמר לו הקב"ה אף אתה בשעה שנפשך מצפצפת לצאת מתוך גופך אני משיבה לך לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך אחיך :

ד"א וכי ימוך הה"ד (שם יא) גומל נפשו איש חסד זה הלל הזקן שבשעה שהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם אמרו לו תלמידיו ר' להיכן אתה הולך אמר להם לעשות מצוה אמרו לו וכי מה מצוה זו אמר להן לרחוץ בבית המרחץ אמרו לו וכי זו מצוה היא אמר להם הן מה אם איקונין של מלכים שמעמידים אותו בבתי טרטיאות ובבתי קרקסיות מי שנתמנה עליהם הוא מורקן ושוטפן והן מעלין לו מזונות ולא עוד אלא שהוא מתגדל עם גדולי מלכות אני שנבראתי בצלם ובדמות דכתיב (בראשית ב) כי בצלם אלהים עשה את האדם עאכ"ו ד"א גומל נפשו איש חסד זה הלל הזקן שבשעה שהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם אמרו לו תלמידיו ר' להיכן אתה הולך אמר להם לגמול חסד עם הדין אכסניא בגו ביתא אמרו לו כל יום אית לך אכסניא אמר להם והדין נפשא עלובתה לאו אכסניא הוא בגו גופא יומא דין היא הכא למחר לית היא הכא ד"א גומל נפשו איש חסד (משלי יא) ועוכר שארו אכזרי א"ר אלכסנדר ז' שמגעת לו שמחה ואינו מדביק את קרוביו עמו משום עניות א"ר נחמן כתיב (דברים טו) כי בגלל הדבר הזה גלגל הוא שחוזר בעולם לפיכך משה מזהיר את ישראל וכי ימוך אחיך :

ד"א וכי ימוך אחיך הה"ד (משלי כט) רש ואיש תככים נפגשו (שם כב) עשיר ורש נפגשו עושה כלם ה' רש זהו רש בתורה ואיש תככים זה ששונה סדר או שני סדרים עמד רש עם איש תככים וא"ל השניני פרק א' והשנהו מאיר עיני שניהם ה' קנו העוה"ז והעוה"ב עשיר ורש נפגשו עשיר בתורה רש בתורה אמר אותו רש לאותו עשיר השניני פר' א' ולא השנהו אמר לו מה אנא בעי מיתב ומתניתך במשקין או במאימתי קרי ותני עם דכוותך עושה כלם ה' מי שעשה לזה חכם יכול לעשותו טפש ומי שעשה לזה טפש יכול לעשותו חכם ד"א רש זה שהוא רש בנכסים ואיש תככים זה שהוא עושה בפעולה עמד רש עם איש תככים אמר לו תן לי מצוה ונתן לו מאיר עיני שניהם ה' זה קנה חיי שעה וזה קנה חיי העוה"ב עשיר ורש עשיר זה שעשיר בנכסים ורש זה שרש בנכסים עמד רש עם העשיר אמר לו תן לי מצוה ולא נתן לו עושה כולם ה' מי שעשה זה עני יכול לעשותו עשיר ומי שעשה לזה עשיר יכול לעשותו עני אמר העשיר לאותו העני לית את אזיל לעי ונגים חמי שקיין חמי כרעין חמי כרסוון חמי קפרן א"ל הקדוש ברוך הוא לא דיך שלא נתת לו משלך מאומה אלא במה שנתת לי אתה מכניס לו עין רעה לפיכך (קהלת ה) והוליד בן ואין בידו מאומה מן כל מה דהות ליה לא ישבוק לבריה ונסיב מומא לנפשיה לפיכך משה מזהיר את ישראל וכי ימוך אחיך :

רבי תנחום ברבי חייא פתח (שם ז) ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים אם באת רעה לחבירך ראה היאך לזכות בו ולפרנסו כדי שתקבל מתן שכרו כך היה רבי תנחום ברבי חייא עושה בשעה שאמו לוקחת לו ליטרא אחת של בשר מן השוק היתה לוקחת לו שתיים אחת לו ואחת לעניים על שום גם את זה לעומת זה עשה הקב"ה עניים ועשירים כדי שיהו זכין אלו לאלו לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך אחיך :

עפ"י הסוד שער הליקוטים לאריז"ל

סוד היובל שהוא ה' עילאה העניין הוא כי יש לה כל מציאות השביעית רק שיש בו תוספת והוא כי יש עליה באצילות עצמו כי ז"א עולה ג"כ עד הבינה שהיא ה' עילאה אך משם ולמעלה אין שום עליה כלל כי ג' הפרשים הם א' הוא שביעית שאז עולים עד המלכות. ב' היובל שעולים עד הבינה. ג' הוא השבת שאז יש עליה לכל העולמות כולם. ולכן תמצא כי כל הדינים הנוהגים בשביעית נוהגים ביובל רק שיש לו קצת תוספת מפני שיש עליה יתירה ביובל משביעית. והתוספת היא יציאת העבדים לחירות בסוד יציאת מצרים שיצאו ישראל מבית עבדים ג"כ כי אין זה יכול להיעשות רק ע"י אימא עילאה שתפתח חמישים שערים שלה כמבואר אצלנו בסוד פסח והעומר וגם לטעם זה היובל הוא אחר חמישים שנים שהם חמישים שערי בינה והשמיטה אחר ז' שנים שהוא ה' תתאה שהיא בת שבע, ואומנם מציאות העניין היא כי הלא אנו רואים כי ביום השבת נאסרו כל מיני מלאכות וביו"ט הותר אוכל נפש ובשביעית הותרו כל המלאכות חוץ ממלאכת הקרקע לבד.

וכדי להבין זה נבאר לך מה הם העניין של איסור המלאכות. דע כי כבר ביארו כי תחילת הכל היו סוד אותם המלכים דמיתו בארץ אדום ולפי שמתו אנו צריכים להעלותם למעלה ולהחיותם כי אנו מחברים ז"ן ואנו מעלים ע"י תפילתנו ומעשינו הטובים לאותם הז' מלכים בבחינת מ"ן אל המלכות ואז הם מתחדשים וחיים וזה נמשך עד זמן ביאת משיחנו בע"ה כי כאשר יכלו להתברר כל אלו המלכים ויתקנו ויתלבנו הטוב והקדושה שבהם אז תשאר הקליפה לבדה בסוד הסיגי' ואז כתיב בלע (ישע' כ"ה ח') המות לנצח. נמצא כי כל תפילתנו ומעשינו בעוה"ז אינו רק לברר וללבן אלו הז' מלכים והנה בימות החול אז יש מלאכה כי המלאכה מורה על היות הדברים צריכים תיקון ע"י מעשה כי אלו הקב"ה ברא את עולמו כמו שיהיה לעת"ל כמ"ש (תהלים ע"ב ט"ז) יהי פסת בר בארץ שתוציא הארץ גלוסקאות וכו' לא היינו צריכים לעשות כמה מיני מלאכות לחרוש ולזרוע ולהוציא התבן והמוץ והסובין שהם הקליפות ואח"כ לתקנו ע"י האש שהיא אפיית הפת גמור כל המלאכות ואז נשלם ונתקן וכן כל שאר המלאכות. וכמו שמצינו לר' עקיבא שהשיב לטורנוסורפוס מעניין התורמסין שצריכים להמתק והחיטה לטחון וכו' כי הרי ביארנו איך כל מה שיש בכל העולמות כולם הם מיסוד אלו הז' מלכים ואין לך דבר שלא בא מז' מלכים אלו והנה אם אלו המלכים לא היו מתים ומבטלים ונעשים קליפות מהם לא היו צריכים בירור. כי מעצמם היו מבוררים ולא היו צריכים אל תיקון כלל. אך עתה שמתו והם צריכים תיקון אנו צריכים תפילות ומעשים טובים ומצוות כדי לתקנם על ידנו ולהעלותם בסוד מ"ן והנה כדרך שזה העליון שהוא הבירור שצריך אל ד' עולמות עצמם שהם אבי"ע (אצילות עשיה בריאה עשיה) גם עניין הנשמות כי משם יסודות ממה שנשאר אחר הבירור הצריך אל העולמות הנה מלבד כל זה אפילו בכל ענייני העוה"ז השפלים הם מתכלית הפסולת הנשאר מאותם הז' מלכים ולכן אינם מתבררים אלא אחר כמה תיקונים ומלאכות ולכן אין לך מלאכה בכל מלאכות שבעוה"ז שאין בה מצווה מעשית כגון אם בא לחרוש מקיים מצוות לא תחרוש בשור ובחמור וכו'. בא לזרוע מקיים מצוות לא תזרע כרמך כלאים וכן כיוצא בכל המלאכות כולם בסוד (משלי ג' ו'): בכל דרכיך דעהו. וכל זה היה כדי לברר אותם המלכים ע"י מלאכות וכח מצוות מעשיות שיש באלו הדברים ועי"כ מתבררים ואז כאשר נתקן ונעשה הפת ואכלו האדם הוא חוזר להתברר ונעשה חלק חיוני אבר מאברי האדם. וכן בכל הדברים בסוד בכל דרכיך דעהו כנז' וזה מבואר בכל הפרטים למי שירצה לעמוד באלה הדברים ולהבינם. ולכן נחזור ונאמר כי אפילו המלאכות של העוה"ז כולן לצורך בירור הז' מלכים הם וכל מלאכות אלו הם בעוה"ז בעולם העשיה, ולכן מלאכה בגמ' א"ל אדנ"י שהוא בעשיה. אומנם האוכל נפש להיות חוזר אבר רוחני ממש הוא יותר מעולה והוא סוד היצירה ולכן אוכל בגמ' א"ל הוי"ה ואין להאריך בזה. אומנם בימי החול הותרו כל המלאכות שבעולם אך לא באיסור שא"כ לא יתבררו ואדרבה יתוספו בקליפות רק בהיתר גמור בסוד בכל דרכיך דעהו כנז' כדי לברר הז' מלכים וכל זה בענייני העוה"ז וגם במה שצריך לברר לצורך העולמות עליונות ולצורך הנשמות ג"כ אנו עושים אותם על ידנו כח מעשה ידנו שהם התפילות ומצוות ציצית ותפילין ולולב וכו"ב. נמצא כי בימי החול אי אפשר שהתברר כלל אם לא על ידנו ולכן הותרו המלאכות ונצטוונו במצוות ובפרט בסוד התפילות. והנה בודאי שהאדם צריך סיוע מעליונים להספיק דברים אלו על ידו, וגם העליונים צריכים סיוע התחתונים בסוד (תהלים ס"ח): "תנו עוז לאלוקים וכו'". ולכן בימי החול יורדים העולמות ומתלבשים למטה ממדרגתם כדי לרדת ולסייע לברור הז' מלכים וז"ס היות ז"ת דאצילות יורדות והם מתלבשים בשבעת הימים של מעשה כדי לברר כל זה. אומנם אין כח רק בז"א לבדו שהוא דכורא, ולכן הם ו' ימי החול לבד כי ו"ק דז"א הם הבוררים כל ימי השבוע, אך ביום השביעי שהוא השבת כנגד המלכות אז אין כח במלכות לברר ולכן אדרבה ע"י כח מה שנתקן בימי השבוע היא עולה ביום השבת שהוא כנגדה והיא מתחברת עם ז"א ואז מוציאים נשמות חדשות.

ובזה יתורץ לך כי איך אפשר שיום שבת שאין יום מקודש כמוהו הוא כנגד מלכות התחתונה ושאר ימי השבוע שהם חול גמור הוא כנגד הז"א כי אדרבה כי מי שהוא יותר עליון אינו מתפחד לרדת למטה ממקומו משא"כ במל' ודי למבין. אומנם ביום השבת אז הוא כנגד המל' כנז"ל ואינה יכולה לברר מהז' מלכים ולכן אז כל הו"ק עליונות שנתלבשו בששת ימי החול חוזרים להתעלות למקומם הראשון כי כשהם למטה אז הם מבררים ממה שיש למטה אך בסיום למעלה במקומם אז אין שם מה לברר רק הם מתייחדים שם ומוציאים נשמות חדשות ממש. וז"ס קדושת שבת וטעם היחוד לת"ח בשבת. כי אז הם נשמות השבת חדשות ממקום העליון ולא ממקום הבירור. ואומנם עליית העולמות ביום שבת אינו ממש עליה כי הלא ביארנו שבהיותם במקומם מספיק להמשיך נשמות חדשות. אך כשבאים לברר אז יורדים למטה ממדרגתם ומתלבשים למטה בימי החול. ונמצא א"כ כי מקומם האמיתי הוא מה שעולים עתה בשבת אך מה שבימי החול אינם מקיימים רק למטה ממדרגתם וירדו שם כדי לברר הז' מלכים וכל זה תבין ממה שביארנו בדרוש של אדה"ר איך היה תחילה יותר מעולה ממה שהוא עת המטטרו"ן ועי"כ בזה תבין איך בעת האצילות היו העולמות באופן שהם נעשים עתה ביום השבת.